

ISTORIE, ACTUALITATE ȘI PERSPECTIVE

MUZEISTICE LA IAȘI

Pentru muzeografil ieșeni, ca și pentru cei din întreaga țară, anul acesta, în care s-a împlinit un sfert de veac de la eliberarea României, este an de bilanț și de noi începuturi. Bilanțul la Iași este rodnic, iar planurile au fost clădite pe baza unei exigențe crescute și a unei experiențe din care ieșeni au scos concluzii cu valoare de principii pentru activitatea lor viitoare.

Într-o discuție, organizată cu bunăvoința gazdelor — Muzeul de istorie a Moldovei — citiva tovarăși muzeografi și cadre universitare au împărțit, pentru cititorii „Revistei Muzeelor”, planurile și inițiativele muzeistice ieșene, a căror împlinire se va înscrie fără îndoială printre realizările importante ale muzeografiei naționale.

CONSTANTIN FLOREA, directorul Muzeului de istorie a Moldovei

Muzeografil ieșeni pot raporta cu mândrie că rodul activității lor se concretizează în citeva instituții muzeale de ținută, cum sînt: Muzeul Unirii, Muzeul etnografic al Moldovei, Muzeul de artă, Muzeul politehnic, Muzeul învățămîntului, din cadrul Universității și Bojdeuca lui Creangă. Muzeul de istorie a Moldovei și-a desfășurat activitatea, în ultimii 10—15 ani, pe linia cercetării arheologice și istorice, iar în stadiul actual de reorganizare se completează cu secțiile de istorie modernă și contemporană. În perspectiva noastră imediată se află deci ca obiectiv realizarea unei expoziții bogate, complete a Muzeului de istorie a Moldovei, și organizarea Muzeului literaturii din Iași. Acesta se va deschide, pentru epoca veche, în Casa Dosoftei (la restaurarea căreia lucrează cu mare atenție și bună calificare D.M.I.) și în Casa Pogor, sediul „Junimii”, pentru epocile modernă și contemporană. Sîntem pe cale ca într-un viitor apropiat să fie deschisă în Vila Sonet, unde a locuit și a creat poetul Mihai Codreanu, o casă memorială; este de asemenea în preocuparea noastră realizarea punctului muzeal de la Lunca Prut, casa lui Costache Negruzzi.

Pentru Muzeul literaturii s-au făcut pînă acum valoroase achiziții din care vom aminti colecțiile Burada, Otilia Cazimir, Hogaș și numeroase documente care vor intra în fondul de exponate al viitoarei instituții muzeale.

Scopul discuției noastre de astăzi este să informăm cititorii „Revistei Muzeelor” asupra ideilor, planurilor, activității noastre, pentru a le face cunoscute muzeografilor, cercetătorilor, oamenilor de cultură din țara noastră interesați de ampla mișcare muzeală a zilelor noastre.

Prof. univ. dr. doc. CONSTANTIN CIO-PRAGA, președintele Consiliului științific al Muzeului literaturii din Iași

Aș vrea să formulez în prealabil citeva idei privind categoria aceasta — dacă se poate numi așa — muzeul. Vorbind metaforic, muzeul este un fragment de istorie, o insulă rămasă mai mult sau mai puțin intactă față de mișcarea pe care o implică dinamica istoriei. Asemenea insule sînt necesare ca ferment pentru dezvoltarea viitoare, întrucît ele constituie etape suflătești la care continuatorii se referă atunci cînd judecă, mai mult sau mai puțin filozofic, lumea, în mișcarea ei. Cronicarii noștri făceau istorie cu sentimentul că trecutul este pildă pentru viitor. Muzeele sînt un fel de replică dată scepticilor care consideră că noi, ca popor, sîntem un popor tânăr.

Popoarele tinere nu au, nu pot face muzee. Americanii au creat ruine artificiale cu cetăți pentru a sugera această idee de vechime. Au achiziționat vechiul pod al Londrei pentru a fi demontat și transferat în cadrul similar, undeva, în America. Noi nu avem nevoie de asemenea artificii, pentru că istoria noastră fiind veche putem să oferim mîntuiri care atestă această origine veche, nobilă, cu realizări care ne im-

pun în ochii lumii civilizate ca pe un popor cu mari calități.

Muzeele din Iași, față de trecut, se află astăzi într-un stadiu categoric superior. În trecut, muzeele erau considerate în specia lucrurilor imuabile, adresându-se mai cu seamă văzului. Erau locuri în care se privea. Structura muzeelor de astăzi este o structură activă, dinamică, pentru că muzeele sînt un fel de ateliere în care trecutul se reconstituie, în care se selecționează tipicul pentru a se crea acele puncte de sprijin necesare reconstituirii momentelor de seamă, momentelor tipice din istoria noastră culturală, din istoria generală. Cu alte cuvinte, în loc de muzeul din trecut, în stare imuabilă, avem acum muzee cu cercetători, cu activitate de descoperire din cele mai interesante, cu perspective de a contribui efectiv la clarificarea unor episoade din istoria generală și din istoria culturii. Structurate în acest mod, muzeele aparțin științei, în vreme ce, în trecut, ele erau mai mult un obiect de curiozitate, pentru un public care mergea cu același sentiment la muzeu ca și la cinematograful, care îl amuza. Iașul se află astăzi, după Capitală, în rîndul primelor centre ale țării, care pot oferi vizitatorilor din interior și din afară, obiecte, mostre demne de stimă.

Ne interesează în momentul de față realizarea Muzeului de istorie a literaturii, care nu cuprinde numai literatura din Moldova, ci din toată țara, în special în legăturile ei cu Iașul. Intenția este foarte nobilă, am militat mult pentru ea și sîntem bucuroși să salutăm aici începutul noului muzeu, care, după părerea noastră, va deveni un punct de atracție turistică, culturală pentru Iași. Am văzut multe asemenea muzee de literatură, la Moscova, la Paris, în Anglia, în diverse țări și orașe. Aș vrea să remarc aici că muzeul care m-a impresionat cel mai mult în direcția aceasta este nu un muzeu dintr-o țară mare, ci un muzeu dintr-o țară mai mică decît a noastră. Este vorba de Muzeul de literatură de la Praga, de la Strahov, care după părerea mea este cel mai interesant din Europa. Cercetătorii de la Muzeul literaturii din Iași, care sînt foarte înimoși, beneficiind de foarte numeroase materiale pe care le vor avea de selecționat, e nevoie, după părerea mea, să facă o vizită la Strahov, pentru a vedea modalitatea de organizare a unui muzeu de literatură. Un muzeu reprezintă o logică a trecutului. Nu este un simplu depozit. Selecționarea materialelor trebuie să se bazeze pe niște idei fundamentale, în așa fel încît reconstituirea trecutului să apară în dominantele sale tipice. Un muzeu este, cu alte cuvinte, o operă de creație; așa cum este o operă literară, de pildă. Din nenumăratele materiale de fapte pe care le are la dispoziție un scriitor, el selecționează în virtutea unui obiectiv, dînd deoparte ceea ce este inutil, utilizînd ceea ce servește pentru potențarea unei idei. Aceasta trebuie să fie ideea de bază la un muzeu de literatură. În

primul rînd, un asemenea muzeu va trebui să dea o imagine exactă, nu completă, la amănunt, adică nu prolifică, ci o imagine elocventă, semnificativă, asupra evoluției literare. Să ofere apoi portrete de mari creatori, în sensul că o cameră să fie reconstituită pe cît se poate cu mobilierul autentic, care a aparținut unui mare creator (Eminescu sau Sadoveanu, de pildă), să ofere acele manuscrise care reprezintă momente fundamentale în evoluția scrisului românesc. Cînd spunem Florența spunem Galeria Uffizi. Avem deci în vedere marile colecții de artă. Cînd spunem Franța spunem Luvrul, cînd spunem U.R.S.S. spunem Ermitaj. Cînd spunem Iași ar trebui să avem în vedere literatura Iașului, care pentru noi, ieșeni de baștină, reprezintă totul. Muzeul de istorie a literaturii va trebui să fie deci o asemenea imagine dinamică, tipică, selectivă, a evoluției literaturii din Iași.

Un muzeu este o instituție de cultură. Ca atare așteptăm de la cercetătorii noului muzeu nu numai să reconstituie, dar să contribuie la elucidarea unor probleme, la clarificarea unor unghiuri întunecoase în așa fel încît latura documentară, vizuală, să fie completată cu elemente intelectuale, cu elemente istorice, conferind astfel un nou contur istoriei literaturii noastre. Cînd spun aceasta am în vedere — un exemplu tipic — cele 2000 de scrisori provenind de la nenumărați scriitori contemporani, pe care Ibrăileanu a avut inteligența să le păstreze. Simpla lor foietare m-a făcut să aflu lucruri care modifică radical optica asupra unor curente din trecut, considerate pînă acum unilateral. Sînt multe lucruri de cercetat. Nici nu ne dăm seama cît de multe sînt. Există arhive nu numai în cadrul arhivelor de stat, ci și arhive speciale, ale Teatrului Național, ale diverselor instituții ca și arhive de instituții nepredate încă. Rolul Muzeului de istorie a literaturii va fi deci de a valorifica, de a aduce la lumină tezaurile care zac deocamdată necercetate. Aș avea în vedere un element coordonator în activitatea muzeală. Întrevăd posibilitatea unei coordonări în activitatea Muzeului literaturii cu activitatea celorlalte muzee. Să zicem între Muzeul de istorie, Muzeul de istorie a literaturii, Muzeul de artă. În felul acesta consider că s-ar putea etaja, s-ar putea sistematiza activitatea culturală legată de Iași, pe mari epoci, sau măcar pe perioade. Începuturile literaturii, perioada premodernă pînă la 1830, se confundă cu începuturile modeste ale picturii noastre în aceeași perioadă. Perioada revoluționară din 1848 pînă la Unirea iarăși se poate reflecta, în mod paralel, în istoria generală cu istoria literaturii, cu istoria artelor plastice. Am vizitat în iarna trecută, în luna decembrie, la Paris, un muzeu care s-ar părea că nu are nici un fel de legătură cu cultura. Cînd am avut în vedere ideea sincronismelor dintre diversele ramuri ale activității spirituale, mi-a venit în minte vizita la acest muzeu: Muzeul Uzinelor

Renault, care nu se află în uzină, ci pe Champs Elysées, strada marilor edificii, a marilor cinematografe, a marilor instituții politice. Acest muzeu este excepțional de inteligent alcătuit în sensul că de la primul automobil Renault, cu totul arhaic, până la automobilul care merge cu 300 km pe oră, istoria e reconstituită în ce a avut ea important pe plan politic, pe plan cultural, în muzică, în pictură, în sculptură, pe plan științific. Și am să vă dau câteva exemple: cutare tip de automobil apare să zicem, în anul 1925; sînt expuse obiecte autentice de epocă: un text al lui Einstein, mînușile unei mari actrițe, umbrela lui Charlot care a jucat într-un film de mare succes; sau la momentul anului 1940 se află proclamația adresată de către generalul de Gaulle francezilor, pentru rezistență. Apar în fotografii autentice sau cu scrisori autentice, mari personalități ale epocii. Vă spun că m-a captivat acest muzeu. Așadar, ideea aceasta a sincronizării diverselor activități culturale, spirituale, merită să fie în atenția muzeografilor ieșeni, din diversele ramuri de activitate.

Părerea mea este că un muzeu trebuie să-și extindă influența în afara zidurilor respective, în afara edificiilor respective. În felul acesta consider necesar ca un oraș cu veche tradiție culturală, ca Iașul, cu atît de multe muzee și care are un aparat de cercetători așa de întins, ar trebui să-și manifeste activitatea în mod vizibil într-un buletin. Sibiul e un centru mai mic decît Iașul, cu toate acestea prezența Sibiului pe plan muzeal este mai simțită decît a Iașului. Cred că o asemenea manifestare în cadrul publicisticii, comunicînd rezultatele cercetărilor într-un buletin general al muzeelor din Iași, ar fi utilă, pentru că ar demonstra, nu numai prin cercetarea internă de laborator, posibilitățile de racordare a muzeelor la cercetarea activă propriu-zisă. De ce să credem că un cercetător de la un institut al Academiei, face ceva mai mult decît unul care lucrează la muzeu? S-ar putea scoate la iveală acele numeroase lat-uri întinse de care vorbeam la început, privind diversele aspecte ale istoriei generale sau ale istoriei speciale. O multime de lucruri care nu sînt cunoscute, elemente de biografie, pagini necunoscute, comunicări de manuscrise, de documente, toate acestea servesc cu fapte prin fapte la dezvoltarea culturii. Nici o mare cultură nu se poate face fără adunarea în așa-numite corpusuri a faptelor. Orice cultură pornește, orice cultură trebuie să pornească de la fapte, este primul pas în știință. Știința începe cu clasificarea faptelor, cu sistematizarea lor, ducînd în sfîrșit la interpretarea lor.

Cum aceasta este părerea mea despre muzee, părere care vine din partea unui om din afară de muzee. Deci, din partea unui nepecialist, însă cu dorința ca muzeele din Iași să se afle în fruntea celor din țară. Urarea mea este ca muzeele din Iași, cercetătorii din Iași să se afirme ca o forță activă.

**PETRU ABRUDAN —
muzeograf principal la
Muzeul de istorie a
Moldovei**

Mă voi opri la noutatea pe care o pregătim în cadrul expoziției Muzeului de istorie a Moldovei.

La elaborarea tematicii am stăruit, îndeosebi, asupra reprezentării epocii feudale în istoria Moldovei, epocă de glorie, în care vom releva, în special, perioada ștefaniană. Noutatea va consta în aceea că vom înfățișa organizarea tipică a statului feudal, lucru care nu s-a făcut pînă acum, după cîte știu, în vreun muzeu: sfatul domnesc, cancelaria domnească, organizarea administrativă a statului feudal moldovenesc, organizarea juridică și militară. Am achiziționat costume de demnitate feudali, încercăm să obținem un costum de mitropolit. Am îmbogățit colecția de arme de epocă, din care vom expune armament autohton, lucrat de meșterii moldoveni, armament de import și arme capturate în luptele purtate de moldoveni pentru libertate și independență. Va fi înfățișată organizarea tipică a unei cancelarii domnești, evoluția scrisului din cancelaria domnească în secolele XV, XVI, XVII și XVIII dînd modele din fiecare epocă și prezentînd și instrumentarul respectiv pentru scris. Vom înfățișa dezvoltarea meșteșugurilor, a comerțului, a circulației monetare, subliniind, cronologic, evenimentele istorice importante și evoluția culturii moldovenești. Din perioada ștefaniană vor fi prezente — prin machete, fotografii color și diorame — construcții de arhitectură proprie moldovenească. Tot prin machete vor fi înfățișate cetăți din secolele XV, XVI, pentru a demonstra sisteme de apărare în Moldova; vom mai expune miniaturi după obiectele de artă feudală.

Sperăm să oferim vizitatorilor o imagine plastică și fidelă asupra dezvoltării societății feudale pe teritoriul Moldovei, sub toate aspectele ei.

Organizarea Muzeului de istorie a Moldovei s-a pornit cu forțe proprii, dar părerea mea este că ar fi fost utilă o întîlnire cu muzeografilor din toate muzeele județene, pentru a discuta despre felul în care pot ele să sprijine organizarea acestui muzeu cu materiale din depozitele proprii. Există obiecte care stau în depozitele muzeelor din Moldova și pe care noi nu le putem prezenta în muzeu. Să luăm de exemplu Suceava: Muzeul din Suceava are 8 cămăși de zale încă înfășurate, așa cum au fost găsite, dar spre regretul nostru și paguba expoziției, tovarășii de la muzeu au refuzat să ne dea și

nouă una. Am fost la Ploiești — în afara Moldovei — am găsit acolo materiale moldovenești, în depozite, neexpuse, am spus că organizăm un muzeu al Moldovei, dar lucrul acesta n-a mișcat pe nimeni. Eu sînt pentru colaborare — vă rog să nu înțelegeți că am vrea ca alții să ne facă nouă treburile — dar e o trăsătură învechită aceasta, să nu scoți la lumină un exponat, să-l ții în depozit numai pentru că l-ai descoperit tu. N-am găsit înțelegere nici la Muzeul Militar Central, unde s-a acumulat în timp atîta armament feudal și modern încît stau în depozite zeci și zeci de exemplare; n-am reușit să primim de la dinșii măcar un costum, o armură feudală, deși pe toate sălile te izbești de ele, iar pentru noi, în prezentarea armatei din epoca feudală, o armură ar fi fost indispensabilă. Să mă ierte colegii de la muzeele respective pentru aducerea în discuție a acestor lucruri, dar un muzeu este un bun al tuturor.

CONSTANTIN BUZDUGAN—șeful secției de istorie veche a Muzeului de istorie a Moldovei

Reorganizarea Muzeului de istorie a Moldovei era reclamată nu numai de tematica sa incompletă, ci și de modul depășit de expunere. În noua formă va trebui să realizăm o expoziție aerată, cu spații între obiecte, pentru a da vizitatorului posibilitatea de a surprinde obiectul în toate detaliile sale. La acest mod de prezentare a exponatelor va trebui găsit un tip de mobilier adecvat obiectelor care se expun.

Și tot pe linia sublinierii obiectivelor expoziției, în această clădire a Palatului Culturii, care ne permite o reconstituire plastică a istoriei, și fundalul sălilor și mobilierul să contribuie la crearea atmosferei epocii respective.

Lector univ. DINU MARIN

Există în Iași un număr mare de monumente și clădiri legate de istoria orașului, de activitatea unor mari personalități culturale și artistice

aparținînd întregii țări. Referitor la sectorul muzeistic memorial cred că ar trebui să se pună plăci comemorative pe toate casele, în toate locurile unde au trăit și au creat marii înaintași ai culturii noastre. Socotesc aceasta nu numai o componentă a preocupării muzeisticii noastre, ci și împlinirea unei datorii cetățenești față de contemporani și de urmașii noștri. Cred că ar trebui instituită o comisie care să se ocupe de acest lucru.

CONSTANTIN FLOREA

O asemenea comisie există, dar de fapt e numai formală, îi lipsește eficacitatea. Ar trebui ca 3—4 persoane să se ocupe de problema aceasta, să aibă drept de avizare, iar organele municipiului să hotărască operativ lucrările necesare. Pare de necrezut ca o asemenea acțiune să se târăgăneze atîta timp, dar asta este realitatea.

DINU MARIN

O altă problemă care ține de activitatea muzeistică în general, despre care s-a scris și în ziarul local, este aceea a înființării unor muzee în acele stațiuni în care s-au făcut importante descoperiri arheologice. Este vorba, în primul rînd, de stațiunea eponimă de la Cucuteni-Băicești, care a intrat în literatura universală de specialitate și este vizitată de oameni de știință din lumea întreagă. Ar fi normal să existe aici o colecție cu piesele cele mai reprezentative pentru istoria județului nostru.

Și tot pe linia păstrării și valorificării mărturiilor istoriei, în zona extracarpatică a Moldovei există mii și mii de movile despre care se spun tot felul de legende, fără să se știe exact ce e cu ele. Aceste movile cuprind îndeosebi morminte (dacice, din perioada migrației sau altele mai noi); cred că ar trebui cartate, împre-

Ruinele vechii Curți domnești din Iași

multe cu plantații și date în grija consiliilor comunale. Ele constituie un izvor de completare a informațiilor istorice și, neocrotite, riscă să se piardă sub arături.

Avem un cimp vast de activitate și dificultatea este că în permanență sîntem solicitați de mai multe obiective. Dintre acestea, nu pe ultimul plan, ci printre cele mai acute în ordinea rezolvării — privind lucrurile și în desfășurarea lor viitoare — este aceea a recrutării de cadre tinere specializate care să lucreze în muzee. Așteptăm, încă sperăm într-o rezolvare pozitivă și într-un acord între C.S.C.A. și Ministerul Învățămîntului pentru soluționarea acestei mult discutate chestiuni.

ALEXANDRU ANDRONIC, cercetător principal la Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol“

Reorganizarea Muzeului de istorie a Moldovei este o etapă importantă în dezvoltarea acestei instituții. Tematica expoziției și realizarea ei vor demonstra însemnătatea și valoarea colaborării dintre Institutul de istorie și arheologie al Academiei și muzee.

Dacă rezultatele acestei colaborări sînt întotdeauna pozitive, absența ei lasă regretable goluri. Aici, la Iași, în preajma Palatului Culturii, s-au descoperit ruinele Curții domnești, ruine care au fost conservate sub un planșeu de beton armat — foaierul Teatrului de vară. Încă din 1960 am propus și am intervenit ca aceste ruine să fie valorificate, să se creeze un muzeu la fața locului. Ideea noastră era să se fi alcătuit o tematică a acestor ruine, adică să se fi construit niște panouri speciale pe care să apară planurile ruinelor, planurile vechiului palat domnesc, să se reproducă unele stampe care reprezintă înfățișarea palatului domnesc în secolul XVII, stampe care multă vreme au fost considerate drept fanteziste și reprezentînd cine știe ce oraș din apusul Europei, nicidecum Iașul; ruinele respective fac însă dovada că într-adevăr orașul și cu cetatea respectivă erau fortificate, cîrtea domnească mai ales. Doriința noastră ar fi ca, împreună cu Muzeul de istorie a Moldovei, să se treacă de urgență la crearea unei noi secții, a unui muzeu la fața locului, cu obiecte originale. O dată organizată această unitate muzeistică s-ar pune în valoare tot centrul Iașului, pentru că aici se află nu numai vatra vechiului tîrg feudal, iar, în sistematizarea orașului, se preconizează ca aici să fie piața centrală a Iașului. Deci această rezervație arheologică ar fi întregită de Casa Dosoftei, care se restaurează, acum,

s-ar putea aduce aici piese cum ar fi piatra de mormînt atribuită lui D. Cantemir, piese din lapidariu, adică s-ar concentra acele mărturii care se leagă tematic de epocile respective, înlesnind vizitarea lor de către turiști și localnici. Se mai poate adăuga acestui complex casa numită Fabrica de luminări, care reprezintă o construcție supraetajată a unei clădiri din sec. XVI, construită cu coloane ca și Casa Dosoftei.

**Prof. univ. dr. doc.
CONSTANTIN CIO-
PRAGA**

Asemenea muzee memoriale începînd cu cel care va fi în Casa Dosoftei, sînt foarte necesare. Sînt foarte necesare, sînt foarte importante pentru Iași și pentru cultura țării, în general, și e bine să fie într-un număr cît mai mare.

Casa Dosoftei

Să trecem pe lîngă casa lui Negruzzi, pe lîngă casa lui Nicu Gane și să spunem: « Aici a stat »... Aceasta să dea acel sentiment de mîndrie patriotică, de mîndrie națională că avem un trecut și că acest trecut nu e cu nimic inferior altor țări.

Asemenea case memoriale sînt o replică, un fel de demonstrație clasică, concretă, că avem o cultură veche și că ceea ce a făcut Dosoftei, traducînd Psaltirea, la 1671—1672, se integrează într-o operă ce preocupă întreaga Europă în acel moment.

Cred că acolo ar trebui să existe o secție de carte veche, și cu lucrări străine în care se fac referiri la țara noastră. Dar consider că nu trebuie să fie numai o secție a cărții, ci, tot pe linia ideii de sincronism, e bine să punem și alte documente de epocă. Un instrument muzical vechi sau o armă veche, un costum de epocă, un costum de doamnă, sau de domnitor; după o mînăstire se poate face o machetă; e

bine ca toate obiectele de muzeu să fie originale. Se poate găsi eventual un teasc tipografic, care să se reconstituie pe cât se poate la scara de 1/1. Așa ar fi de dorit să fie organizat un muzeu de natura aceasta cum este Casa Dosoftei.

LÁSZLO ATILA, asistent la Facultatea de istorie a Universității „Al. I. Cuza” — Iași

Organizarea unor muzee la fața locului, — despre care vorbea tovarășul Alexandru Andronic, este necesară pentru că sînt destule puncte intrate în circuitul literaturii de specialitate, unde nu se mai poate vedea nimic după închiderea șantierului. Totul se acoperă la loc și un specialist care dorește să vadă așezarea respectivă nu mai găsește nici o urmă.

SILVIU SANIE, cercetător la Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol”

Colaborarea dintre muzeografi și arheologii de la Universitatea din Iași nu s-a născut ca o dragoste fulgerătoare. Întrucît însă, personal, nu am încredere în durabilitatea dragostei fulger, remarc cu satisfacție că relațiile dintre arheologii muzeului, cei de la Universitate și cei de la Institut sînt dintre cele temeinice și de durată. Ne leagă interesul științific comun, iar noi, colaboratorii dv., constatăm că muzeul devine tot mai mult o prezență activă în viața culturală a Iașului.

Prin reunirea aceasta de forțe cred că va trebui să încercăm să completăm baza tehnică săracă pe care o avem. Adică nădăjduim că Muzeul de istorie a Moldovei va reuși să devină cît de curînd posesorul unui laborator bine utilat, cu instalațiile necesare pentru restaurarea metalelor scoase din săpături. Și poate muzeul va reuși să obțină aparatura necesară detectării în arheologie, documentînd forurilor în drept că este mai economic să achiziționezi o dată un aparat pentru măsurarea rezistivității solului dintr-o așezare întinsă pe hectare, decît să cazi

sigur pe acele puncte unde sînt vetre, decît să sapi zeci de metri de șanțuri tot căutînd. Noi am rămas la sistemele destul de vechi, și, deși arheologia se ocupă cu probleme foarte vechi, ea este receptivă la tehnica nouă. Este obligatoriu ca la Iași să se creeze o bază materială corespunzătoare din punct de vedere tehnic.

ION ARHIP — șef de secție la Muzeul literaturii din Iași

E știut că orașul Iași e numit oraș-muzeu. Iașul evocă personalități și epoci. El a păstrat amintirea lui Varlaam, Dosoftei, a lui Conachi, Negruzzi, Alecsandri, Eminescu, Creangă, Sadoveanu, ca să nu pomenim decît cîteva dintre marile personalități care au rămas vii în inima Iașului și a ieșenilor, personalități care au creat epoci în istoria culturii noastre. În viitorul Muzeu al literaturii vom pune la dispoziția vizitatorilor un ghid literar al Iașului, care să consemneze toate clădirile, casele legate de marii scriitori și de oamenii de cultură care au creat aici, toate locurile prin care a poposit Eminescu, casa lui Vasile Alecsandri, lingă fosta redacție a «Vieții Românești». În această casă am fi fericiți să putem organiza un muzeu al teatrului; colecțiile de documente ce le posedăm sînt de o mare valoare.

Pentru Muzeul de literatură, planurile noastre sînt mari. Casa Dosoftei va adăposti începuturile literaturii pînă la epoca Conachi. În casa lui Vasile Pogor, în care își avea sediul societatea «Junimea» vom amenaja salonul în care aveau loc întrunirile literare. Vizitatorii vor putea «audia» o ședință a Junimii, după un scenariu imprimat pe bandă de magnetofon, cu glumele lui Panu, ale lui Pogor, ale lui Creangă. Într-una din săli vom amenaja o «masă a umbrelor», așa-zisul cerc al «Vieții Românești», unde au scris oameni «ascultați de o vreme și de o țară», cum spunea Ionel Teodoreanu.

Muzeul este în posesia unor foarte prețioase exponate și documente; avem un document original cu semnătura lui Eminescu; în colecția C. Negruzzi există actele moșiei Hermezu, locul unde a trăit, a scris și a murit scriitorul. S-a păstrat un birou a lui Iacob Negruzzi, un birou al lui Garabet Ibrăileanu și o serie de documente de mare valoare.

Muzeul de literatură din Iași va trebui să fie un muzeu de interes național și noi ne angajăm să depunem toate eforturile pentru organizarea unei instituții de înaltă ținută. Cerem

iprijinul și înțelegerea forurilor superioare declarând, dintr-un început, că sîntem împotriva improvizărilor, a mentalității fotomontajelor, că avem înțelegerea datoriei nobile față de înaintașii noștri, de contemporanii și de urmașii noștri.

**FLAVIU SABĂU —
muzeograf principal la
Muzeul literaturii din
Iași**

Iașul își «giudecă astăzi cu zăbavă» — cum s-ar exprima poate cronicarul — din nou rosturile faimei sale muzeale.

Cartierele, străzile, casele, instituțiile de altă dată (societăți, edituri, redacții și cenacurii etc.) monumentele și inscripțiile, apoi arhivele, bibliotecile — martori și contemporani cu cititorii și cărturarii și în sfîrșit, amintirile despre ei așunse pînă la noi, prezintă cadrul natural al autenticului Muzeu al literaturii române din Iași.

A înaintat destul de lent și înfrînat muzeografia ieșeană. Astăzi însă Muzeul literaturii din Iași se constituie grație unei reconsiderări drepte și adevărate a valorilor trecutului nostru literar. Ultimii 5 ani au oferit un mînușchii impresionant de manifestări comemorative naționale legate de marii noștri clasici în primul rînd și de o serie de grupări literare sau instituții mari de cultură.

Sărbătorirea lui Eminescu și Creangă (1964), Alecsandri (1965), Centenarul Coșbuc, comemorarea revistei «Viața Românească», 150 de ani de la primul spectacol de teatru în limba română (1966), Centenarul Academiei și apoi ampla expoziție prilejuită de Centenarul «Convorbirilor literare», împreună cu sărbătorirea a 50 de ani de la moartea lui Titu Maiorescu (1967), comemorarea lui M. Kogălniceanu (1967), G. Topîrceanu (1967), sau semicentenarul înființării celui dintîi muzeu memorial cu specific literar al țării — Bojdeuca lui Ion Creangă din Țicăul Iașului (1968) și altele, pînă la săr-

bătoarea închinată poeziei românești cu prilejul Festivalului «M. Eminescu» din toamna anului trecut, realizarea unei serii de expoziții față de care publicul ieșean a manifestat un interes nemaipomenit, surprinzător chiar și pentru noi, organizatorii. Aceste «campanii muzeale» au reușit să cultive și să impună ideea înființării unui muzeu literar la Iași.

Muzeele de literatură la noi se constituie acum (abia acum!), într-un moment în care muzeografia noastră tradițională face eforturi de reinnoire în privința formelor ei de reprezentare și manifestare. Așa stînd lucrurile, personal socotesc că e o datorie a noastră să prevedem situația dezvoltării muzeului de pe acum avînd în vedere perspectivele certe pe care le oferă muzeografia noastră. Este astfel foarte bine că s-a reușit a se destina muzeului casa mitropolitului-cărturar Dosoftei, și casa lui Vasile Pogor. Dar în Iași mai există clădirea «Vieții Românești», casa lui Mihail Sadoveanu, casa lui Mihai Codreanu, a Otiliei Căzimir și, aproape de aceasta, «Ulița copilariei» Teodorenilor, ca să nu mai vorbim de casele lui Asachi sau Alecsandri etc. care ar trebui cuprinse (la alegere, măcar una sau două) în etapele de dezvoltare a muzeului, spre o echilibrată reprezentare a fenomenului literar românesc atît de bogat și dens ilustrat în planul istoriei Iașilor. Normal ar fi — și aici mă refer direct la sectorul în care lucrez — ca în Casa Pogor să reconstituim numai epoca «Junimii», acest moment unic în istoria noastră literară și să nu înghesuim acolo vasta literatură de la perioada premodernă pînă în actualitate. Altfel peste cîțiva ani, cînd vom obține și altele din casele pomenite, va trebui să reorganizăm întreaga expoziție de bază din Casa Pogor, perturbînd întregul muzeu. Aici, la Iași, este și rămîne caracteristic specificul memorialist, evocator și de aceea spre acest deziderat trebuie să tindem în muzeografia literară ieșeană.

În etapa actuală de activitate ne străduim să ne alcătuim diverse instrumente de lucru ca: fișiere, bibliografii, cataloage, atît informaționale cit și de ilustrare iconografică și achiziționarea de noi valori muzeale, fără de care tematica noastră generală aflată în lucru nu poate lua adevăratul contur. În bătrînul Iași, tinerețea muzeelor se împletește cu tinerețea multora dintre muzeografi. Să ținem seama și de acest lucru.

NOTA REDACȚIEI

În cadrul discuției de la Muzeul de istorie a Moldovei, s-au ridicat o seamă de probleme de mare însemnătate pentru evoluția muncii științifice-muzeistice în județul Iași. Relatarea de față nu a putut cuprinde toate propunerile și inițiativele valoroase care s-au formulat, la masa rotundă.

Redacția «Revistei Muzeelor» mulțumește participanților la discuții și transmite, pe această cale, Comitetului județean de cultură și artă, rugămîntea de a informa pe cititorii noștri, prin intermediul «Revistei Muzeelor» asupra măsurilor concrete menite să transforme propunerile și inițiativele în realitate.